

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

זרקור לאיראן

נובמבר 2009 – אד"ר 1388
לשבוע שבין 19/11/09 – 26/11/09
עורך: רז צימט

במוקד אירועי השבוע:

- ✓ תגובות בעיתונות האיראנית לנסיעת הנשיא אחמדינז'אד למדינות באפריקה ובאמריקה הלטינית: הישג מדיני או בזבוז כספים?
- ✓ התחדש הויכוח הפנימי בנוגע להפרדה מגדרית באוניברסיטאות באיראן.
- ✓ פעילותו של יומון הושעתה זמנית בעקבות פרסום תמונת מקדש בהאי בהודו.
- ✓ "נולד לרקוד" נוסח איראן: פריחתן של כיתות לימוד לריקוד בטהראן.
- ✓ תמונות השבוע: תרגיל הגנה אווירית מפני תקיפת אתרי הגרעין באיראן.
- ✓ לרגל חג הקורבן יוצא "זמן איראן" לחופשה קצרה. הגיליון הבא יופץ בעוד שבועיים.

נסיעת הנשיא לאפריקה ולאמריקה הלטינית: הישג מדיני או בזבוז כספים?

נסיעתו של הנשיא אחמדינז'אד לביקורים רשמיים בברזיל, בוליביה, ונצואלה, סנגל וגמביה עוררה השבוע תגובות מעורבות בעיתונות האיראנית. לצד הבעת תמיכה מצד העיתונים השמרנים תומכי הממשלה בנסיעתו של הנשיא, הביעו מבקרי הממשלה הסתייגות מהביקורים עצמם וכן מגודל המשלחת, שהתלוותה לנשיא.

היומון השמרני רסאלת הדגיש במאמר מערכת, שפרסם השבוע, את חשיבות ביקורו של אחמדינז'אד בברזיל לנוכח מרכזיותה הכלכלית העולמית והצביע על הפוטנציאל הניכר בהרחבת הקשרים הכלכליים והמסחריים בין איראן לבין ברזיל לנוכח שיעורי הצמיחה הכלכלית המרשימים בשתי מדינות אלה. נסיעתו של אחמדינז'אד לברזיל, נכתב במאמר, היא

ביטוי למדיניות החוץ ההתקפית של איראן ולמאבק בהגמוניה המערבית. דיפלומטיית ההתנגדות ומדיניות החוץ ההתקפית מהוות את אחד מהישגיה הבולטים של הממשלה הנוכחית ואת אחת הדרכים הטובות ביותר להבטחת האינטרסים הלאומיים של איראן. ההיסטוריה של אמריקה הלטינית מלאה במאבקים נגד האימפריאליזם ועל איראן לנצל את מלוא הפוטנציאל הקיים במדינות אמריקה הלטינית כדי לשים קץ לסדר העולמי הקיים המבוסס על הגמוניה מערבית ועל עולם חד-קוטבי (רסאלת, 24 נובמבר).

גם היומון השמרני קדס בירך על נסיעתו של אחמדדניאד לאמריקה הלטינית והגדיר את הרחבת הקשרים בין איראן לבין אמריקה הלטינית כאחד ההישגים החיוביים של איראן בשנים האחרונות. קשרים אלה מעוררים דאגה בקרב ארה"ב, ישראל ומדינות המערב, החוששות מהתגברות מעמדה של איראן ביבשת, אך אין בחששות אלה כדי לפגוע בקשרים, שטיפחה איראן בשנים האחרונות עם מדינות היבשת (קדס, 23 נובמבר).

גישה שונה ביחס לנסיעתו של הנשיא למדינות אפריקה ואמריקה הלטינית השתקפה באמצעי תקשורת המזוהים עם מבקרי הנשיא. במאמר, שהתפרסם השבוע ביומון הרפורמיסטי אעתמאד (24 נובמבר), נכתב, כי כוונתו של הנשיא להביא לשינוי בסדר העולמי הקיים באמצעות הרחבת שיתוף הפעולה בין איראן לבין מדינות אפריקה ואמריקה הלטינית אינה מעשית. המדינה היחידה בעלת חשיבות כלכלית מבין המדינות בהן ביקר השבוע הנשיא היא ברזיל. יתר המדינות בהן ביקר הנשיא הן עניות וחלשות מדי מכדי להביא לשינוי בסדר העולמי והשקפותיו הבלתי-מציאותיות והבלתי-אפשריות של הנשיא רק גורמות להוצאות כבדות עבור אזרחי איראן. חבר ועדת המג'לס למדיניות חוץ ולביטחון לאומי, חשמתאללה פלאחת-פ'ישה (Hashmatollah Falahat-Pisha), התייחס אף הוא לנסיעתו של הנשיא ואמר בראיון לאתר פרדא, המזוהה עם הזרם השמרני-הפרגמטי, כי קשריה של איראן עם מדינות קטנות ועניות אינם ממלאים את החלל הקיים בהעדר קשרים עם מדינות גדולות וחזקות. הוא ציין, כי קיים אומנם ערך מדיני וכלכלי בנסיעתו של הנשיא למדינות אפריקה ואמריקה הלטינית, אך הוסיף, כי על הבכירים האיראנים לזכור, שהבטחת האינטרסים הכלכליים והמדיניים של איראן תתאפשר בעיקר באמצעות כינון קשרים עם מדינות גדולות. לדבריו, כינון קשרים עם מדינות קטנות ועניות עשוי להיות בעייתי, כיוון שמדינות אלה עלולות לשנות את מדיניותן כלפי איראן אם יעריכו, שקשריהן עם המערב משרתים אותן טוב יותר (פרדא, 24 נובמבר).

האתר "פרדא" גם מתח ביקורת על גודלה של המשלחת המלווה את הנשיא בביקורו בברזיל המונה למעלה מ-300 איש. לא ניתן אומנם להתעלם מחשיבות ביקורו של הנשיא במדינות אפריקה ואמריקה הלטינית, נכתב במאמר שפירסם האתר, אך נשאלת השאלה האם משלחת כה גדולה הינה אכן חיונית. האתר הזכיר, כי במהלך מערכת הבחירות לנשיאות ולאורך תקופת נשיאותו הדגיש הנשיא אחמדדניאד את הצורך בצניעות ואת ההבדל בין ממשלתו לבין ממשלות קודמות בכל הקשור להוצאות ולבזבזים. האתר הביע תהיה, האם יציאתה של משלחת כה גדולה דווקא בשנה, שהוכרזה כשנת הרפורמה בתרבות הצריכה, אכן תועיל למימוש יעדי ביקורו של הנשיא (פרדא, 23 נובמבר).

התחדש הויכוח הפנימי בנוגע להפרדה מגדרית באוניברסיטאות באיראן

הצהרותיהם של שני בכירים איראנים בזכות הפרדה מגדרית באוניברסיטאות שבו ועוררו השבוע את הויכוח הפנימי סביב הסוגיה. חביב מחמדנז'אד (Habib Mohammadnejad), סגן לענייני מחקר בנציגות המנהיג באוניברסיטאות, הציע בשבוע שעבר לבצע פיילוט באחת האוניברסיטאות המובילות באיראן על מנת לבחון את השפעתה של הפרדה בין נשים לגברים על רמת הלימודים במוסדות להשכלה גבוהה. מחמדנז'אד ציין, כי מחקרים מצביעים על כך, שעירוב בין סטודנטים לסטודנטיות באוניברסיטאות אינו תורם להצלחתם של הסטודנטים והעריך, כי ציוני הסטודנטים ישתפרו כתוצאה מהפרדה מגדרית באוניברסיטאות. הוא הציע לבצע פיילוט באוניברסיטה גדולה ובעלת רמה מדעית גבוהה, כדוגמת אוניברסיטת טהראן, אוניברסיטת שריף או אוניברסיטת שהיד בהשתי, כדי לבחון את השפעת ההפרדה המגדרית על שיעור ההצלחה בלימודים (אילנ"א, 20 נובמבר).

גם נציג המנהיג באוניברסיטת ח'אג'ה נציר טוסי (Khaje Nasir Toosi) בטהראן הביע השבוע תמיכה בהפרדה מגדרית באוניברסיטאות. לדבריו, עירוב בין סטודנטים לסטודנטיות גורם ליצירת קשרים מסוכנים בין שני המינים. שילוב בין צעירים לצעירות כמוהו כשילוב בין כותנה לבין אש, אמר איש הדת. הוא ציין, כי צעירים וצעירות הם בעלי יצרים ואינם מסוגלים לפיכך לקיים ביניהם קשרים רגילים. הניסיון באוניברסיטאות מוכיח, כי אפילו בנים למשפחות דתיות חשופים לקשרים בלתי-ראויים עם בני המין השני במהלך לימודיהם (ג'ואן פרדא, 20 נובמבר).

קריקטורה של הקריקטוריסטית פירוזה מט'פרי, מתוך:
milliharakat.com/Wpimgs/pico/photo1233942914.jpg

הצהרות אלה עוררו השבוע ביקורת חריפה מצד גורמים רפורמיסטים. חברת המג'לס הרפורמיסטית לשעבר, פאטמה ראכעי (Fatemeh Rake'i), הגיבה להצעה להפריד בין גברים לבין נשים באוניברסיטאות באומרה, כי לא ברור לה, מדוע צעירים בני 18 ומעלה אינם יכולים להחליט בעצמם, האם הם מעוניינים לשבת בכיתות מעורבות. בראיון לסוכנות הידיעות אילנא אמרה ראכעי, כי אפילו מכונן המהפכה האסלאמית, איתאללה ח'מיני, התנגד להפרדה מגדרית באוניברסיטאות ולא אישר מהלך כזה. לדבריה, גם הנביא מחמד לא תמך ברעיון ובתקופתו פעלו נשים לצד גברים בכל תחומי החיים: בחברה, בפוליטיקה, בכלכלה ובתרבות. אלה המצדדים בהפרדה מגדרית, אמרה ראכעי, מתנגדים למעשה לנוכחות נשים בציבור ומעוניינים בכך, שנשים יחיו בעולם נפרד משלהן. הפרדה כזו מהווה עלבון לנשים ולגברים המוסלמים באיראן.

גם איש הדת הרפורמיסטי, איתאללה מחסן מוסוי תבריזי (Mohsen Mousavi Tabrizi), מתח ביקורת על ההפרדה המגדרית המוצעת באוניברסיטאות ואמר, כי לא ניתן ולא רצוי להפריד בין נשים לגברים בכל מקום. אין כל מניעה הלכתית בעירוב בין נשים לגברים, אמר איש הדת הבכיר, והוא אינו גורם לפגיעה כלשהי בחברה האסלאמית (אילנא, 22 נובמבר).

ואילו היומון הרפורמיסטי מרדם סאלארי הלן במאמר מערכת, שפרסם בראשית השבוע, על כך, שבמקום לדון ברמת ההשכלה הגבוהה באיראן, שב ומתחדש הדיון בהפרדה המגדרית באוניברסיטאות. אלה הסבורים, שהיחסים בין גברים לנשים מהווים את הבעיה המרכזית באוניברסיטאות, שוכחים, כי האוניברסיטאות הן מקום בו מייצרים ורוכשים ידע. במקום לדון בהפרדה זו, נטען ביומון, היה ראוי שהאחראים באוניברסיטאות ידונו באיכות הלימוד, ברמת המרצים, ברמת המאמרים וספרי הלימוד וברמה המדעית באוניברסיטאות. במקום לעסוק בהפרדה המגדרית יש לדון בשיפור ההשכלה הגבוהה באיראן, שעשוי להסיר גם חלק מדאגותיהם המוסריות של האחראים במערכת ההשכלה הגבוהה. באווירה מדעית וביקורתית ראויה לא יתייחסו הסטודנטים לעמיתיהם לספסל הלימודים רק מנקודת מבט מגדרית אלא יראו בהם שותפי-ידע בעלי אחריות משותפת להשגת התקדמות מדעית (מרדם סאלארי, 22 נובמבר).

יצוין, כי בבתי הספר האיראנים מונהגת כבר כיום הפרדה בין בנים לבנות, אך בשנים האחרונות שבו וקראו חוגים שמרנים באיראן למימוש הפרדה מגדרית מוחלטת גם במוסדות להשכלה גבוהה וכן במקומות ציבוריים נוספים, כגון: בתי חולים, פארקים ציבוריים ותחבורה ציבורית.

פעילותו של יומון הושעתה זמנית בעקבות פרסום תמונת מקדש בהאי בהודו

מועצת הפיקוח על העיתונות החליטה השבוע להשעות למשך שבוע ימים את פעילות היומון המשהרי (Hamshahri), היוצא לאור מטעם עיריית טהראן. ההחלטה, שבוטלה כעבור יום, התקבלה, לאחר שהיומון פירסם בעמודו הראשון מודעת פרסומת לעידוד תיירות להודו בה הופיעה תמונה של "מקדש הלוטוס" הבהאי בעיר ניו-דלהי (אילנ"א, 23 נובמבר). קודם להחלטת השלטונות על השעייתו הזמנית של היומון תקפו אתרים שמרנים בחריפות את פרסום

המודעה ביומון. סוכנות הידיעות פארס והאתר החדשותי רג'א ניוז האשימו את המשהרי בעידוד מאמצי התעמולה הדתית של הבהאים (רג'א ניוז; פארס, 22 נובמבר).

בתמונה: הפרסומת שהופיעה ביומון המשהרי

יצוין, כי לאחרונה נטען על-ידי מספר אתרים איראנים שמרנים, כי הבהאים הגבירו את "תעמולתם הדתית" באמצעות שידורי טלוויזיה בלוויין. אתרים אלה טענו, כי במסגרת שידורים אלה מטיפים הבהאים לקידום דתם ואורח חייהם, וכן האשימו את הבהאים, כי הם מסיתים בתמיכת חוגים ציוניים את דעת הקהל הבינלאומית כנגד איראן באמצעות האשמתה בהפרת זכויותיהם של המיעוטים הדתיים במדינה (פרדא, 15 נובמבר).

בשנתיים האחרונות חלה החרפה בדיכוי הבהאים באיראן. מספר אזרחים בהאים נעצרו על-ידי כוחות הביטחון האיראנים, ובהם גם כמה ממנהיגי הקהילה הבהאית באיראן, שהואשמו בשיתוף פעולה עם גורמים "מערביים וציונים" נגד ביטחון המדינה. כוחות הביטחון ביצעו מספר פשיטות על בתיהם של אזרחים בהאים והחרימו ספרים בנושאי הדת הבהאית, תמונות ומחשבים וכמה עשרות סטודנטים בהאים אף סולקו מלימודיהם באוניברסיטאות שונות ברחבי המדינה. גם אמצעי התקשורת השמרנים באיראן הגבירו את ההסתה נגד הבהאים ודתם, המהווה על-פי האסלאם סטיית כפירה, שהעונש עליה הוא מוות.

"נולד לרקוד" נוסח איראן: פריחתן של כיתות לימוד לריקוד בטהראן

אתרי חדשות שמרנים באיראן דיווחו השבוע על פריחתן של כיתות ללימוד ריקוד בטהראן. אתרים אלה הלינו על הגידול הניכר במספר כיתות הלימוד לריקוד הפועלות לטענתם ללא רישיון במסגרת חדרי כושר ומועדוני ספורט ברחבי העיר.

לטענת האתרים השמרנים, מצביעה התופעה על חולשתם של מוסדות הפיקוח הממשלתיים וכן על חולשתה התרבותית של החברה האיראנית המביאה לדרישה גוברת להשתתפות בחוגים ללימוד ריקוד.

פרסומת לשיעורי ריקוד (רשמית): תרפיה באמצעות ריקוד בפיקוח מדריך בינלאומי ומומחים לפסיכולוגיה), מתוך האתר: ח'בר אונליין, 21 נובמבר

חוגים אלה מועברים על-פי הדיווחים שהתפרסמו השבוע על-ידי מדריכים בעלי הכשרה מחו"ל ושיעורי הריקוד מתנהלים לצלילי מוסיקה בעוצמה גבוהה ובסגנונות שונים, ובהם: מוסיקה איראנית, ערבית, ספרדית, היפ-הופ וטכנו. האתרים, שדיווחו על התופעה, מתחו ביקורת על השלטונות, ובראשם הארגון לחינוך גופני, שאינם נאבקים כנגד התופעה ואינם פועלים לסגירתם של המקומות הציבוריים המאפשרים לקיים שיעורי ריקוד בלתי-חוקיים אלה.

הפרסום לשיעורים אלה מתבצע באמצעות האינטרנט. מחיר השתתפות בשיעורי ריקוד המתקיימים במקומות ציבוריים נע בין 15 ל-40 אלף תומאן לחודש (כ-15-40 דולרים) ואילו השתתפות בשיעורי ריקוד פרטיים עשויה להגיע ל-150 אלף תומאן לחודש (פארס, 21 נובמבר). לאחר המהפכה האסלאמית בשנת 1979 נפגעה קשות אומנות הריקוד באיראן. פעילותו של הבלט הלאומי האיראני, שהחלה בשנות החמישים, הפסקה ורוב רקדני הבלט נאלצו להגר לחו"ל. הריקוד הוגדר על-ידי אנשי הדת כמעשה מושחת ובלתי-מוסרי ונאסר במסגרת "המהפכה התרבותית". ריקודים המשיכו, עם זאת, להיות נפוצים במסגרות פרטיות שונות ברחבי איראן. הקלות מסוימות באיסור על ריקוד באיראן התאפשרו במסגרת גל הרפורמות משנות התשעים. בין היתר ניתנו היתרים להוראת ריקוד לנשים על-ידי נשים וכן ניכר עיסוק באומנות הריקוד בכתבי עת לענייני תרבות, שהופיעו בעשור האחרון.

נוכחותם של גברים במופעי ריקוד בהם נוטלות חלק נשים נאסרה כמובן באופן מוחלט ובשנים האחרונות אף עמדה סוגיה זו במרכזן של מספר פרשיות פוליטיות, בהן היו מעורבים הנשיא אחמדינז'אד ומקורביו. בשלהי 2006 הופצה קלטת, בה נצפה הנשיא כשהוא נוכח בטקס הפתיחה של משחקי אסיה בדוחה, בירת קטר. נוכחותו עוררה את זעמם של אנשי דת בכירים באיראן, כיוון שבמהלך טקס הפתיחה הופיעו נשים בקטעי ריקוד. זמן קצר לאחר מכן הופצה באיראן קלטת נוספת בה נראה אחד מסגני של הנשיא, כשהוא נוטל חלק במופע, שנערך בתורכיה בהשתתפות רקדניות בלבוש בלתי צנוע. גם קלטת זו עוררה ביקורת חריפה מצד אנשי דת בכירים, שאף קראו לפיטוריו של סגן הנשיא.

תמונות השבוע: תרגיל אווירית מפני תקיפת אתרי הגרעין באיראן

